

9/3/84

Caure-hi

Que el substantiu *compte* —mot que, en català, és sempre del masculí, cosa que no saben tots els professionals de la banca, l'estalvi, el crèdit i la inversió— pugui ésser utilitzat, com el mot corresponent del castellà, amb significats com «consideració», «atenció», «esment», i que a partir d'aquests significats hagi originat locucions o frases verbals com *tenir en compte* i *anar amb compte* no vol pas dir que també n'hagi d'haver originat d'altres com «donar-se compte» i «caure en el compte». Que la primera d'aquestes dues darreres locucions és un castellanisme, és un fet ben divulgat. No s'ha parlat tant, en canvi, de la segona, segurament perquè no ha aconseguit, ni de bon tros, d'introduir-se amb tanta força en el nostre llenguatge col·loquial. Però tampoc no es pot dir que l'ús de «caure en el compte» sigui del tot infreqüent, i algun dels nostres locutors ens etziba aquesta frase de tant en tant —i com se sol dir, es queda tan tranquil. En el primer cas, com se sap, el verb *donar*, en lloc d'ajuntar-se el substantiu *compte* per formar una locució, va produir el compost *adonar-se*, i en el segon, el verb *caure* mateix va adquirir una nova significació: amb un complement (que nosaltres no vacillem a classificar entre els complements d'objecte) introduït per la preposició *en*, pot usar-se significat «encertar a comprendre una cosa (la que designa el complement introduït per *en*), a recordar-la, a endevinar amb quin fi s'ha dit o fet».

Aquest complement introduït per la preposició *en* amb què usem el verb *caure* en el cas que ens ocupa, té una forta tendència a la pronominalització —per mitjà del pronom *hi* és clar. Això gairabé ens permetria de parlar del procés de formació d'una locució: *caure-hi*, anàleg al de *tornar-hi*, *mirar-s'hi*, etc. Però deixem que la llengua faci el seu camí sense avançar-nos a la realització dels fets: en l'estat actual de la llengua, sembla que és encara ben possible l'ús de *caure* amb un complement constituït exclusivament per un grup nominal o anàleg introduït per la preposició *en*, sense la intervenció o reforç del pronom *hi*, tal com mostra un dels exemples de Fabra: *M'ha saludat un jove pel carrer, i no caic en qui pot ésser*.

No cal dir que l'ús que també es fa, amb el mateix valor, del verb «atinar», és inadmissible: «atinar», derivat de «tino», és un castellanisme que cal rebutjar.

Albert Jané